



Georges Moustaki in zijn appartement in Parijs. Foto Ilse Frech

voortdurende revolutie: de mooie bloem van de meimaand die bij Moustaki de gedaante krijgt van een meisje dat verraden en verlaten en neergeknuppeld wordt. *Jusqu'au bout* – tot aan het eind – is de strijdkreet waarmee het afsluit. Cali zong het met gebalde vuist.

'Het is een politiek lied, maar geen protestsong. Liefde voor de revolutie, dat is het onderwerp. Tijdens mei '68 heb ik in fabrieken en op universiteiten gespeeld, in Parijs en daarbuiten. Maar ik ben geen oud-strijder. En ik ga niet naar herdenkingsbijeenkomsten. Het verleden interesseert me niet zo.'

'Voor mij was mei '68 geen breuk met het verleden, maar eerder een ontmoeting met de overtuigingen en de levenswijze die ik al lang koesterde. Ik leefde al vrij en zonder beperkingen. De politieke invloed van de opstand is misschien niet groot geweest, maar onderhuids zijn de gevolgen enorm.'

'Mei '68 beschouw ik als een moment van grote poëzie. Dat heb ik ook beschreven, in het chanson *Le temps de vivre*: luister naar de woorden die trillen op de muren van de maand mei. Ze zeggen ons met zekerheid dat alles eens anders kan worden.'

Onder zijn zwarte vleugel liggen boeken over Caïro en over de bibliotheek van Alexandrië. Twee weken geleden nog was hij in zijn geboortestad. 'Ik dacht eigenlijk dat

die band was doorgesneden, dat ik me had losgemaakt van mijn afkomst. Maar het is niet waar. Meer dan vroeger verlang ik naar Alexandrië. De poëzie van Konstantinos Kavafis spreekt nog tot mij. Hij stierf een jaar voordat ik geboren werd. Maar er is een café in Alexandrië waar onze foto's naast elkaar hangen. Zeker, de stad is veranderd, maar dat ben ik ook.'

Voorgoed teruggaan naar Alexandrië is ondenkbaar. Zijn adoptieland Frankrijk en de Franse taal zijn hem daarvoor te lief. Hij is meertalig opgevoed, maar het Frans werd de taal van zijn studie, en later die van zijn chansons en romans.

Barbara, Serge Gainsbourg, George Brassens, Jacques Brel, Serge Reggiani; ze zijn dood – Moustaki is de laatste van de grote oude chansonniers die nog actief is. Maar er is een nieuwe generatie opgestaan, van wie sommigen zich verwant voelen en contact zoeken, vertelt hij. Hij noemt Victor Delerm en Pauline Croze, maar ook de Zwitserse Céline Ramsauer, die hem in de Olympia nog een ode bracht.

Dat Sebastian Tellier, die Frankrijk vertegenwoordigt op het Eurovisie Songfestival, in het Engels zal zingen, is een dolk in zijn hart. 'Dit is iets belachelijks. Ik ben hier niet geboren, maar zing in het Frans. Dan zou je toch van een Fransman

'DE RIJKDOM VAN HET FRANSE LIED MOET JE KOESTEREN.'

hetzelfde verwachten. De rijkdom van het Franse lied moet je koesteren. Niet om de chanson te beschermen, maar uit liefde voor iets dat zo waardevol is. Zoiets moet vanzelf gaan.'

Zijn roeping als zanger kwam laat. In de jaren vijftig verdiende Moustaki een tijd de kost als barmhertig pianist in Brussel, een stad hem nog altijd na aan het hart ligt – hij nam er zijn laatste album op. Daarna werd hij tekstschrijver, voor Edith Piaf, voor Barbara, Dalida, Yves Montand en zoveel anderen. 'Tien jaar lang was het leven voor mij een improvisatie', zegt hij. 'Elke ochtend weer wist ik niet wat ik die dag zou doen.' Pas in 1968 brak hij door als vertolker van zijn eigen chansons. Een late, overrompelende wending waarvan hij nog elke dag geniet.

'Van niets hou ik meer dan van improviseren. Dat is mijn karakter, ik doe het niet met opzet. Altijd moet er een deur openstaan waardoor het onverwachte naar binnen kan. We doen dat ook op het podium: geen twee avonden speel ik dezelfde chansons. De intuïtie van de band is zo groot dat ze bij het eerste akkoord dat ik inzet weten wat het gaat worden.'

'Ze zal op mijn laatste dag/ mijn laatste metgezel zijn/ nee ik ben nooit alleen/ met mijn eenzaam-

heid.' Zo zingt hij het in *Ma Solitude*, een van de oudere chansons op zijn album dat de titel *Solitaire* kreeg: eenzaam, teruggetrokken. Als je hoort wie hij zoal tot zijn vrienden rekent, kan die titel haast niet op hemzelf slaan.

'Vergis je niet, eenzaamheid is als een diamant', zegt hij. 'Gisteravond, na het concert, heb ik me hier teruggetrokken om alles te verwerken. Ik heb eenzaamheid nodig, het moet soms stil zijn om me heen.' Hij wijst op een stapel integraalhelmen die onder de trap ligt. 'Daarom is de motor mijn favoriete vervoermiddel. Grote reizen maak ik er niet meer mee, dat is te vermoeiend. Maar in Parijs en omgeving toer ik nog veel. Zo komen ook vaak de ideeën voor teksten. Dan zet ik hem langs de kant van de weg om het op te schrijven.'

Hij leest een boodschap die via zijn telefoon binnenkomt en kijkt verbaasd op. 'Ze zeggen dat ik gisteren tweeënhalve uur heb gespeeld. Kan dat waar zijn?'

En of dat klopt.

'Mevrouw, uw lijn is voorbeeldig', complimenteert hij de fotograaf als die hem vertelt dat ze net als hij zes hoog woont zonder lift. Ze bedankt hem voor het compliment.

'Graag gedaan', fluistert hij met die amper door de tijd aangetaste stem, terwijl hij ons naar de deur begeleidt. Opnieuw in keurig Nederlands. ■